

ŽENA NA
KRIŽNOM PUTU

17.-31. ožujka 2018.

ŽENA NA KRIŽNOM PUTU

Muzej Mimara, Rooseveltov trg 5
17.–31. ožujka 2018.

PASIONSKA
BAŠTINA

27.
svečanosti

MUZEJ
MIMARA

Velika i sveta tema križnoga puta (Via crucis) u okviru manifestacije "Pasionka baština", interpretirana je više puta, i kroz ukupnost svih scena "Puti križa", ali i akcentima na pojedine postaje. Poslije izložbe, održane 2013. godine, kada su slikari i kipari oblikovali u raznolikosti svojih poetika svaki po jednu postaju, slijedila je izložba određenog ikonografskog proširenja "Večere Gospodnje", koncentrirana na teme Posljednje večere, primjera motivske reprezentativnosti, Krista sa svim apostolima, i Večere u Emausu, komornijeg prizora građenog u osnovi s tek tri figure, uz Isusa tu su još dvojica učenika. Godine 2016. priređena je izložba Ecce homo osmišljena ostvarenjima likovne redukcije i sadržajnog bogatstva.

Ovogodišnja izložba "Lik žene u postajama križnog puta" povezuje orijentire divnih svjedočanstava gdje su uz Krista žene u prvom planu. "Susret Isusa s majkom", "Veronika pruža Isusu rubac", "Isus tješi jeruzalemske žene", "Žene pod križem na Golgoti" te scena "Pieta" postaje su koje objedinjuju sve esencijalne kvalitete u prirodi žene, te njihovu zrelost i čežnju u dubini vjere.

Dakako sve navedene postaje integralni su dio pobožnosti koju je u Europu uveo u XV. stoljeću

dominikanac Alvaro u Cordobi prenijevši je iz Jeruzalema. U prvo vrijeme križni put imao je samo sedam postaja, a zanimljiva je činjenica da su sve navedene postaje u kojima žene uz Krista čine sadržajnu okosnicu uključene u taj broj.

Križni putovi u crkvama, posebno u korizmeno vrijeme, okupljaju vjernike na pobožnost, na meditaciju, koja uz "kanonski" tekst o Kristovom kalvarijskom hodu potiče čovjeka na razmatranje o žrtvi, spasenju. A umjetnici, likovni, glazbeni, književni, snagom talenta i uvjerenja izražajnim sredstvima svojih umjetničkih vrsta promišljaju kroz ostvarenja nužne umjetničke odgovornosti kompleksan i snažan govor teološke poruke Kristovog spasiteljskog čina, uspijevajući u čovjeku i otvorenom, nesigurnom, i onom začahurenom u prihvaćanju vjere, razbuditi osjećaj za zbilju zemaljskog i dimenziju transcendentnog u spoznaji Kristovog golgotskog martirija.

Kao svojevrsnu uporišnu točku ovoj izložbi možemo uzeti djelo iz središta Zagreba, s mjesta izdvojenog iz gradske vreve. U crkvi Trpećeg Isusa, po intimnosti gotovo kapelici, na samom početku llice nalazi se monumentalna slika (vitraj) velikog hrvatskog umjet-

nika Marijana Trepšea s motivom Golgote nastala (prve skice) 1936. godine. Bogata kompozicija osmišljena je s mnoštvom likova, s dominiranjem žena, poimence navedenih od evanđelista, a i onih anonimnih, jeruzalemskih, žena iz Galileje koje su čitavim putom, pratile Isusa do smrti na križu. Vitraj u punoj ispunjenosti zida iza oltara svojim gradivnim fasetama, bojama i promjenjivošću svjetla podiže mističnost dojma, potiče nas i uvodi u tišini crkve sabranošću u dramu Golgote, događaja od prije dvije tisuće godina, ali itekako uprisutnjenog i danas. Prizori sa ženama na "Putu Križa" rijetko su spominjani u Evanđelju osim onih vezanih za posljednje postaje, poglavito dvanaestu. Sva četvorica evanđelista, detaljno, s malim razlikama u opisu, govore ženama na Golgoti.

Tu su bile i izdaleka gledale mnoge žene, koje su već od Galileje pratile Isusa i služile mu. Među njima bijahu: Marija iz Magdale, Marija, Jakovljeva i Josipova majka, i majka Zebedejevih sinova (Mt. 27, 55,56).

Tu su bile žene i izdaleka gledale. Među njima: Marija iz Magdale, Marija, majka Jakova Mlađeg i Josipa, i Saloma, koje su ga pratile i služile mu kad bijaše u Galileji, zatim mnoge druge koje s njim

bijahu došle u Jeruzalem (Mk. 15, 40,41).

Podalje su stajali svi njegovi znanci. A tako i žene koje su ga pratile od Galileje i sad to gledale (Lk. 23, 49).

Međutim, žene koje bijahu došle s Isusom iz Galileje pratile su to te vidjele grob i kako je bilo položeno Isusovo tijelo. Potom se vratiše te pripremiše miomiris i pomast (Lk. 23, 55,56).

Kod Isusova križa stajale su njegova majka i sestra njegove majke, Marija Kleofina i Marija iz Magdale. Kad Isus opazi majku i blizu nje učenika kojega je osobito ljubio reče majci svojoj; "Ženo, evo ti sina!" Zatim reče učeniku: "Evo ti majke!" I od tog je časa učenik je uze u svoju kuću (Iv. 19, 25-27).

Scenarij "Puti križa" uz osnovu Evanđelja izrastao je i na drugim izvorima, tekstovima, tradiciji tako da je oblikovana logična cjelina, s rastom drame, klimaksom, potpuno u skladu s vjerskim naučavanjem. Egzakti povijesni podaci zapisani u Evanđelju obogaćeni su zbivanjima tradicijske uvjerljivosti. A prisutnost žena spominju, uz već ranije navedena događanja, i evanđelisti, tako sv. Luka pišući o naricanju jeruzalemskih žena (osma postaja) ističe i Kristove riječi nagovještavanja njihovih

patnji. No pojava Veronike, i njenog rupca s otisnutim Kristovim licem u šestoj postaji proizlazi iz legende u apokrifnom Nikodemovom evanđelju i imena izvedenog na osnovi pučke etimologije iz lat.-grč. sintagme vera icon(a) "prava slika" tj. Kristova.

Značenje pojedinih scena je višesložano dajući umjetnicima mogućnosti da uz karakter motivskog unesu u djela silnice duhovnog, u prizorima različite sadržajne složenosti i kompozicijske razvedenosti, uravnotežujući osobnu likovnu poetiku i meditaciju uključenu u sam kreativni čin. Bez te čvrste povezanosti teško slikari ili kipari mogu razumjeti, neovisno o stilistici izraza, niti puku "literarnu" potku, a pogotovo obilatost dara u smislenosti teme. Moderna hrvatska sakralna umjetnost čini dojmljivu i važnu dionicu u ukupnosti likovnih aktualnosti, pa osmišljene izložbe s tematičkom kršćanske ikonografije imaju uvijek čvrstu jezgru kvalitete, s nizom afirmiranih imena, i ugodnim iznenađenjima, autorima koji privlače inovativnošću. Tematika biblijske inspiracije uprisutnjena je u umjetnosti kroz različite konotacije u stoljećima povijesnih stilova, s jekom i danas, vidljivom i u ostvarenjima svojevrsnog kontinuiteta razvijanog modernim

likovnim jezikom. Razvidnim u mjeri motivske asocijativnosti, i slobodom izraza koji poštuje sakralnu uznositost prizora. Otvořenost brojnim likovnim načinima prati stilsku koncepciju izložbe, satkanu od djela realistične marnosti, ekspresionističke pokrenutosti, pulsiranja apstraktnih slika (sa slutnjom sadržajnog bogatstva) i dakako onih nesvodivih (preciznije) bilo kakove stilske odrednice. U susretu generacija zbirom likovnih kazivanja slikari i kipari prepoznatljivim rukopisima, u mnogo čemu originalnim, u punoj predanosti izražavaju vlastite umjetničke stavove, povezane i osobnom religioznošću. Među pedesetak na izložbi zastupljenih umjetnika podosta je onih pretežno posvećenih sakralnoj tematici, a i ostali joj pristupaju stvaralačkim zanosom u iskrenom produbljivanju motiva.

Slijed postaja u "sinopsisu" križnog puta ka klimaksu drame dobro je poznat. No ako fokus stavljen na one postaje obilježanih plemenitošću poslanja žena, njihovog suosjećanja prema Kristovoj patnji sadržajni luk je drugačiji, te se može promatrati i u izdvojenosti manjeg poliptiha, pojavnosti u zgusnutosti scena, doživljene na umjetničkom, a i vjerničkom hodočašću. Put križa

u svom višestoljetnom trajanju potvrđivao se kod puka kao izuzetno popularna pobožnost, što je i danas, pa je vjerojatno neprimjereno unašanje bilo kakove "kritičnosti" u njegove naglaske, ritam vidnog, no pomalo mi je žao što uz dominantu sadržajne vertikale, Kristovog otkupiteljskog čina, ova lijepa pobožnost se više ne ističe i kao oda ženi. Simbolično doživljenih klisurom, snagom u njihovoj bujici emotivnog. Žene svojom ranjivošću pred ranama Krista u tišini i govornjivo izražavaju pažnju i ljubav prema svetosti Božjeg Sina. Izlažući se i opasnosti žele olakšati Isusu fizičke boli u okruženju okrutnih vojnika i neprijateljski raspoloženog naroda i glavara svećeničkih. Svaka od postaja je sažetak i neko raskršće, drhtaja narativnosti u identičnom nukleusu zbivanja. Karakteriziraju ih različite amplitude, s oporošću i istančanošću čestica, manje ili veće zgusnutosti fragmenata i cjeline, s naborima tjelesnog i veličajnosti duhovnog. Žene na putu križa su plamen, ideal za sva vremena, s delikatnošću ponašanja, prijanjajući uz nezaštićenog. U poniznosti, u odricanju od privatnosti žene s borama života prate Krista do polaganja u grob.

Odgovor umjetnika na izvanjsko, na glibove ljudskog, na znakovite

habite beskrajnog ovisi i o savladanoj uzbrdici prema blistavosti same predodžbe. Kadar slike s motivskim izvatkom normira i gradacije i ogrebotine scene, s adresom drame bez ikakve patetike. Slikari na izložbi kontemplativnošću, i dakako vještinom izvedbe, prate udivljenjem ženu i žene na Kalvariji, skloni i varijanti ilustrativnog, i podizanju temperature impresivnog dojma, bliski metafizičkoj ugođajnost ili ekspresionističkom krik. Ženama u žarištu nisu namijenjene krhke opne jer kromatika dinamičnih previranja i stanja prigušene palete nužno dovodi do pune vjerodostojnosti sadržaja, gdje svjetlo i u realističnoj difuznosti, "taktilnom" praćenju oblika, i u baklji nadnaravnog izvorište je i utok slike. Slikari u preglednim kompozicijama i razložnim aritmijama, neki minucioznom dodiranjem u tvorbi formi, neki nesputanom gestualnošću, orkestriraju tkivo površine, inzistirajući na potrebnosti, psihološkoj karakterizaciji figura, i samih lica i njihove pune tjelesnosti. U izbjegavanju svake površnosti, shematične atraktivnosti, i slikari i kipari individualiziraju likove izvan opće portretnosti, oslanjajući se na njihove strahove, tjeskobe, a iznad svega ljubav u srcu. I u množini patnje, događaju uzdrmanih temelja života, zbog

ogrnutih božanskim u ljubavi žena, upisane u sam smisao njihove osobnosti. A u intenzivnosti drame pojavljuju se tragovi lirskog. Umjetnici mjerom metaforičnog u zbijenosti i pukotinama djela prenose te rukavce raspoloženja. S nekim srazom motivske opisnosti, čestim citiranjem detalja i asocijativne pustoši, ali i jamstvom svjetla. Kontrastom, metodom potenciranja slojevitosti sadržaja slikari u hodu zemnim (s otiscima ruke i duše) vide i most ka Uskrsnuću. Ista načela vrijede i za slike figurativne sustavnosti, i za ona približena apstraktnoj strukturi.

Slikarska očitovanja prate logičnu sintezu tematskog, emotivnog, duhovnog i ostvarena su u različitim tehnikama, slikama na platnu, (uljima, akrilu) ali i mozaicima, crtežima i digitalnim grafikama.

Kiparska dionica izložbe istih je motivskih sadnica, postojanih i u formama slobodnog volumena i reljefima, djelima realistične doradenosti, narječjima ekspresionističkog, a ponajviše u izbrušenoj stilizaciji oblika. U kamenu, bronci, sadri odgovarajuća taktilnost materijala podobna je za čvrstoću ali i tanahnost formi, gigantizaciju oblika ali i komornosti do umjetnosti dlana. Tekstura skulpturne plohe, jasnoća mase i obrisnih linija robusnošću i poetičnošću

prate dirljive postaje križnog puta. Poradi trajnosti materijala kao da su isklesane na Golgoti. S naslovom autentičnosti. Na drugačiji, ali i isti način kao slike.

Na izložbi s toliko sudionika praktično je gotovo nemoguće, iako su to zaslužili, spominjati pojedince. Ali na izložbi sakralnog ozračja, gdje svatko od njih svjesno pritajen, čineći važan kamenčić sadržajnog i likovnog, s jasnom upućenošću kamenu zaglavnom, Sinu Božjem, no i ženama koje su blizinu svetosti najbolje prepoznale. U tom svjetlu i smisao je ove izložbe.

VERONIKIN RUBAC

NIKO ANČIĆ

2018.
akril/platno
80x100 cm

SUSRET S JERUZALEMSKIM ŽENAMA ▶

MIŠO BARIČEVIĆ

2018.
akril/platno
80x100 cm

NA GOLGOTI

VLATKO BLAŽANOVIĆ

2012.
ulje/platno
100x83 cm

FIAT VOLUNTAS TUA

BRANKO BAZINA

2018.
reljef u kamenu
75x44 cm

LICE KRISTA

ANAMARIJA **BOTTERI**

2018.
akril/platno
80x70 cm

NA KALVARIJI

JOSIP **BOTTERI DINI**

2014.
akril/platno
60x50 cm

VERONIKIN RUBAC

IVANA **ČAVAR**

2018.
ulje/platno
100x72 cm

SUSRET S MAJKOM

2018.
ulje/platno
100x72 cm

MARIJA POD KRIŽEM

ZLATKO **ČULAR**

ulje/drvo
138x31,5 cm

VERONIKA PRUŽA ISUSU RUBAC

2011.
patinirani gips
60x60 cm

ISUSOV RUBAC

MAJA DOLENČIĆ MALEŠEVIĆ

1994.
pastel/papir
46x66 cm

TRI MARIJE NA KRISTOVOM GROBU

DORA MIHALJEVIĆ

2017.
varijacije (dva puta)
obojeni crtež
40x29 cm

JERUZALEMSKE ŽENE

IRIS DVORNIK

2018.
akril/platno
100x100 cm

ISUS TJEŠI JERUZALEMSKE ŽENE

2018.
akril/platno
100x100 cm

PIETA ▶

MARIJA GAGIĆ ĐAKOVIĆ

2012.
kombinirana tehnika
150x100 cm

VERONIKIN RUBAC

MARIJA GALIĆ

2017.
akril/drvo
60x60 cm

ISUS TJEŠI JERUZALEMSKE ŽENE

MARIJAN GLAVNIK

2014.
reljef u drvetu
74x62 cm

TKO JE TO ŠTO DOLAZI IZ PUSTINJE NASLONJEN NA DRAGOG SVOG? PJ 8,5

IVANA GAGIĆ KIČINBAČI

2018
triptih
drvorez, sitotisak, akvarel
95x70, 95x75, 90x70 cm

◀ DA

KARIN GRENC

2017.
drvo
v. 28, v. 31, v. 59 cm

PIETA

ANA GUBERINA

2018.
akril/platno
100x100 cm

ISUS TJEŠI JERUZALEMSKE ŽENE

2018.
akril/platno
100x100 cm

GOLGOTA ▶

VLADIMIR HERLJEVIĆ

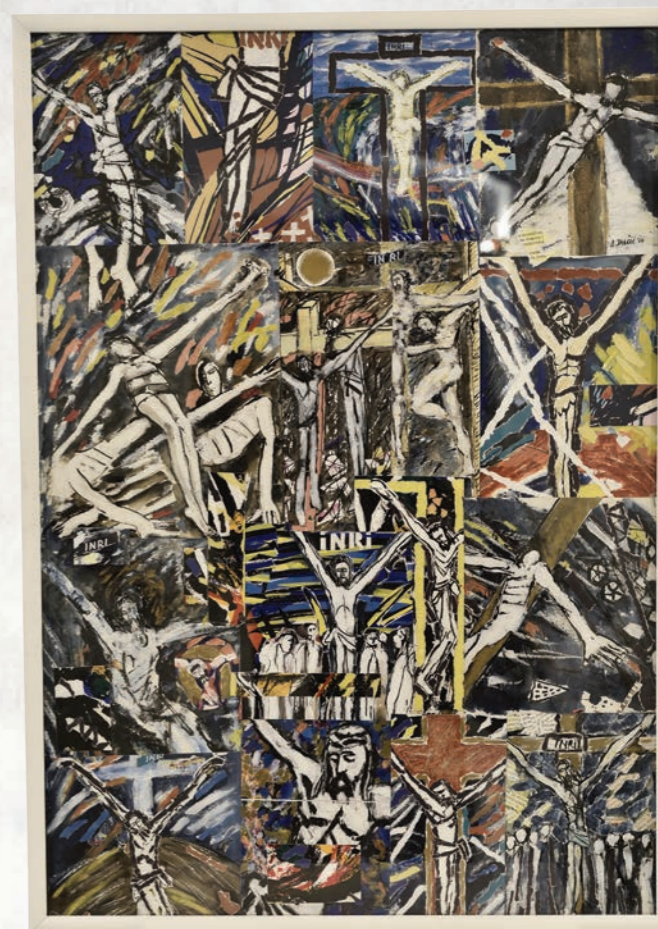
2015/2017
plastika
v. 285 cm

KRIST SVJETLO GOLGOTE

MARIJAN JAKUBIN

2018.
ulje/platno
162x79 cm

ALI DRUGOG PUTA NEMA

DRAGO JANČIĆ

2016.
kolaž/papir
100x70 cm

VERONIKIN RUBAC

ŽELJKO KARLAULA

porculan, reljef
34x25 cm

ISUS PRIMA NA SE KRIŽ

LINDA MILIĆ KRŠNJAVI

2013.
gips, reljef
62x80 cm

ISUS PADA PRVI PUT POD KRIŽEM

2013.
gips, reljef
62x80 cm

VERONIKA PRUŽA ISUSU RUBAC

TIHOMIR LONČAR

2018.
ulje/platno
70x100 cm

ISUS SUSREĆE SVOJU SVETU MAJKU

TOMISLAV KRŠNJAVI

2017.
četvrta postaja križnog puta postavljena na skalini k sv. Roku u Podgradini - Opuzen
gips
v.220 cm, š. 85 cm, d. 36 cm

MRTVI KRIST U ZAGRLJAJU MAJKE

MATE LOVRIĆ

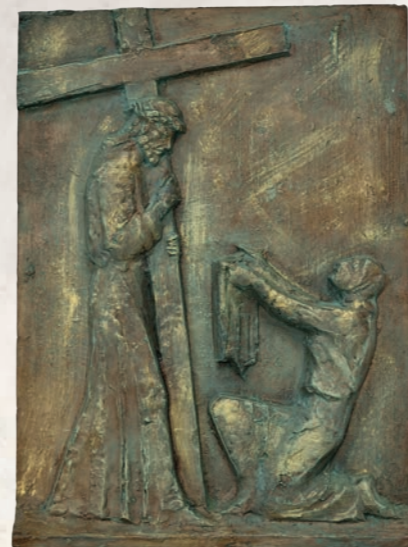
2012.
akril/papir
43x64 cm

SUSRET ISUSA S MAJKOM

IVICA MAREKOVIĆ

2012.
ulje/platno
50x70 cm

ISUS TJEŠI JERUZALEMSKE ŽENE

JOSIP MARINOVIĆ

bronca, reljef
38x28 cm

VERONIKIN RUBAC

bronca, reljef
38x28 cm

ISUS SUSREĆE SVOJU SVETU MAJKU

VLADIMIR MEGLIĆ

akril/platno
174x130 cm

▲
PIETA
LEILA MICHIELI VOJVODA

2018.
digitalna grafika
60x90 cm

.....
PRIČA O MAGDALENI

2018.
digitalna grafika
90x70 cm

.....
JERUZALEMSKE ŽENE ▶

DUBRAVKO MOKROVIĆ

2018.
ulje/platno
80x100 cm

.....
POD KRIŽEM

2018.
ulje/platno
80x100 cm

.....
MARIJA S ISUSOM

ŽELJKO MUCKO

2018.
ulje/platno
100x80 cm

.....
ISUS I ŽENE JERUZALEMSKE

ALMA ORLIĆ

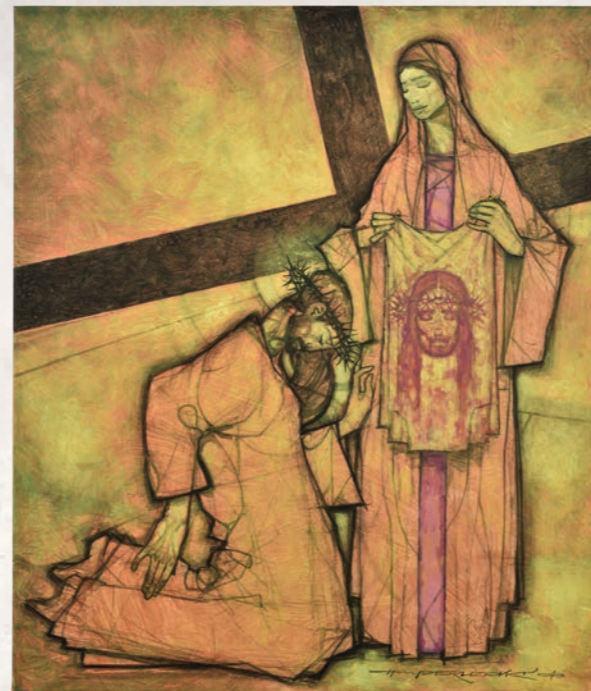
2018.
ulje/platno
60x50 cm

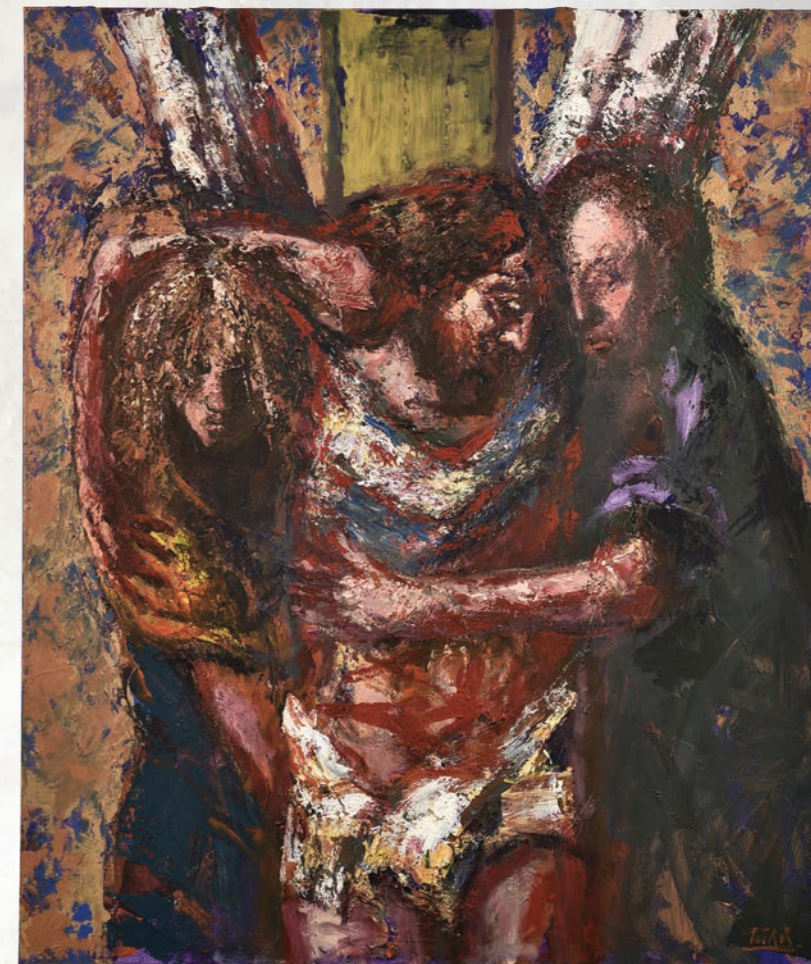
TUGA
ANTE ORLIĆ
1997.
patinirani gips
v. 48 cm

PIETA
TOMISLAV OSTOJA
2018.
akril/papir
140x100 cm

VERONIKIN RUBAC
HRVOJE MARKO PERUZOVIĆ
2018.
akril/platno
70x60 cm

SKIDANJE S KRIŽA
GORAN PETRAČ
2018.
ulje/platno
120x100 cm

SUSRET MARIJE I ISUSA

LUKA PETRAČ

2016.
akril/papir
54x84 cm

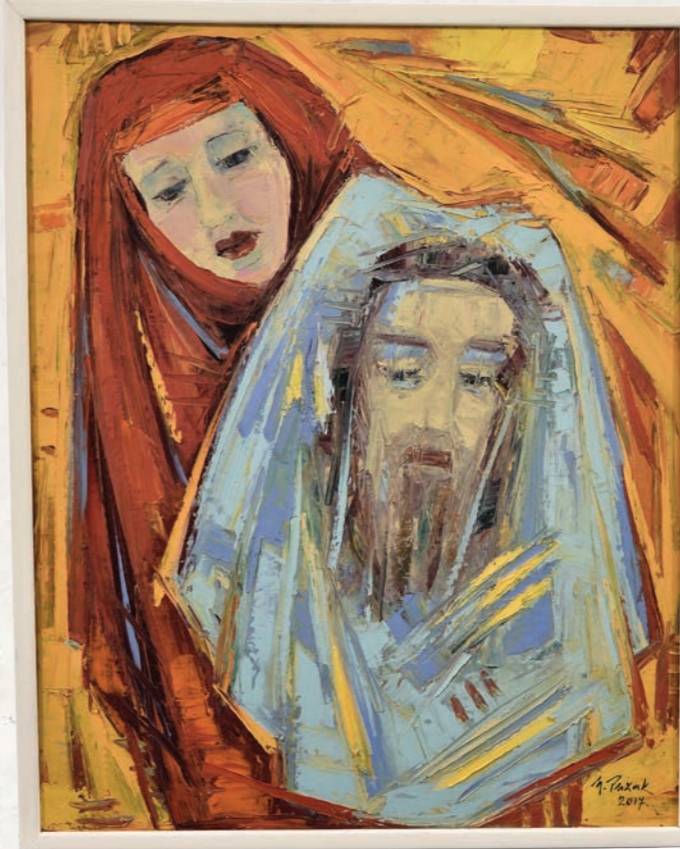
OPLAKIVANJE KRISTA

HRVOJE PUŠKARIĆ

2015.
akril/platno
66x88 cm

OPLAKIVANJE

2015
akril/platno
66x88 cm

VERONIKIN RUBAC

MARIJA PUŽAK

2017.
ulje/platno
80x65 cm

PIETA

VELIMIR RAČKI

1994.
ulje/platno
93x70 cm

.....
 GOLGOTA
 .....
 DAVORIN RADIĆ

ulje/platno
 180x210 cm

.....
 GETSEMANI
 .....
 ROZARIJA RADIĆ

2017.
 ulje/platno
 48x40 cm

.....
 OPLAKIVANJE
 .....
 VJERA REISER

triptih, komb.tehnika
 9x6, 9x6, 9x6 cm

PIETA
BLAŽENKA SALAVARDA
2015.
mozaik
41x32 cm

KRIST I VERONIKA
KARINA SLADOVIĆ
2018.
ulje/karton
65x54 cm

OPLAKIVANJE PO BOTTICELLIJU
MARIJA ŠAFRAN BERBEROVIĆ
2000.
ulje/platno
119x130 cm

ŽENE NA KRISTOVOM GROBU
ZVONIMIR ŠEPAT
2009.
reljef u gipsu
190x140 cm

ŽENE POD KRIŽEM

JOSIP ŠKERLJ

2018.
akril/platno
100x80 cm

MOLITVA

VLADIMIR TUĐA

2007.
akril/papir
68x98 cm

JERUZALEMSKE ŽENE

PETAR UJEVIĆ

gips
47x42 cm

PIETA

SVEBOR VIDMAR

2018.
digitalna grafika
63,7x69,5 cm

.....▲
UZNESENJE MARIJE

.....
BISERKA ZLATAR MILINKOVIĆ

2018.
ulje/platno
92x120 cm

.....▶
OPLAKIVANJE ▶

.....
DANIJEL ŽABČIĆ

2018
akvarel/platno
60x90 cm

PASIONSKA
BAŠTINA

Izdavač PASIONSKA BAŠTINA

Za izdavača mr. sc. Jozo Čikeš

Koncepcija izložbe i likovni postav Stanko Špoljarić

Suradnik Bruno Šeper

Autor teksta Stanko Špoljarić

Tehnička realizacija postava izložbe Tehnička služba Muzeja Mimara

Fotografije Vedran Metelko

Grafičko oblikovanje kataloga i drugih tiskovina Gordana Karabogdan

Tisak INTER NOS, Zagreb

Naklada 250

MUZEJ
MIMARA

Zagreb
HRVATSKA

Republika
Hrvatska
Ministarstvo
kulture
Republic
of Croatia
Ministry
of Culture

